

## WSPOMNIENIE



Piotr Wiesław Tobera (1939–2022)

Wspominając tych, którzy odeszli, a z którymi przyszło nam pracować, przywołujemy ich dorobek. Jednak w pierwszej kolejności chcemy powiedzieć o Piotrze jako koledze i przyjacielu. Jedni dłużej, inni krócej mieli okazję i przywilej obcować z człowiekiem zasad. Człowiekiem upartym w najlepszym tego słowa znaczeniu. Prawym, stałym w uczuciach i postawach. Już w 1968 roku, jako młody i mający wiele do stracenia pracownik naukowy, stanął po stronie poniżonych i represjonowanych, godząc się z nieuniknionymi konsekwencjami. Chyba nikt nie mógłby zarzucić Piotrowi koniunkturalizmu czy kunktatorstwa. Był życzliwy w stosunku do kolegów z Katedry i Instytutu, jednak zawsze pozostawał krytyczny. Interesował Go przede wszystkim cel naszych dociekań i badań. Zadawał kardynalne pytania: po co to robisz, czemu to ma służyć, czy to ma sens? Dociekał rudymentów. Przy całej swej konserwatywno-krytycznej postawie był również prekursorem. Ponad cztery dekady temu zajął się problemem świadomości ekologicznej mieszkańców polskiej prowincji (*Spoleczeństwo i środowisko przyrodnicze. Zarys problematyki socjoekologicznej*, 1984, „Acta Universitatis Lodziensis” – rozprawa habilitacyjna) oraz szeroko rozumianej ekologii jako przedmiotu refleksji społecznej i socjologicznej (*Ruch ekologiczny we Francji*, 1979, „Przegląd Socjologiczny”; *Kryzys środowiska – kryzys społeczeństwa*, 1988, LSW – na podstawie doktoratu pod opieką promotorską prof. Jana Szczepańskiego; *Spoleczeństwo zdolne do przetrwania*, 1999,

„Acta Universitas Lodziensis”). Tego rodzaju zainteresowania nie były wówczas ani modne, ani popierane. Czas pokazał, że Piotr doskonale wyczuł wagę problemu ochrony środowiska naturalnego i związanej z tym świadomości społecznej.

Docent dr hab. Piotr Tobera przez całą długą karierę akademicką był związany z Katedrą Socjologii Organizacji i Zarządzania (przed zmianą nazwy Katedrą Socjologii Przemysłu) w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego. Zgodnie z profilem jednostki interesowały go zagadnienia uprzemysłowienia, a także jego konsekwencje i wiążące się z tym wyzwania (m.in.: *The Practical Application of Industrial Sociology in Poland*, 1973, „Polish Sociological Bulletin” – wspólnie z Jolantą Kulpińską; *Problematyka Belchatowskiego Okręgu Przemysłowego w piotrkowskich Studiach Regionalnych*, 1981, „Przegląd Socjologiczny”; *Materiałne warunki pracy w ocenie robotników*, 1982, „Acta Universitatis Lodziensis”). W kolejnych latach podjął refleksję nad implementacją zachodnich reguł i sposobów zarządzania w biznesie oraz wyzwaniami i zagrożeniami globalizującego się świata (m.in.: *La société mixte Alcatel-CIT-Polska: les avatars de la coopération avec l'Europe de l'Est*, Grenoble 1993 – wspólnie z Claude'em Durandem; *Rationalisation et mobilisation*, Thomson Polkolor, Grenoble 1997 – wspólnie z Claude'em Durandem i Jean-Louis Le Goffem; *Niepokojąca nowoczesność*, 2000, „Kultura i Społeczeństwo”).

Docent dr hab. Piotr Tobera był współredaktorem dwóch ważnych książek, jedna z nich została wyróżniona Nagrodą Rektora I Stopnia w 2003 roku (*Szkice z socjologii zarządzania*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego – współred. Krzysztof T. Konecki). Otrzymał również Nagrodę Rektora II Stopnia w 2002 roku za tekst umieszczony w zbiorze *Niepokojąca współczesność* (Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, red. A. Misztalska, K. Kowalewicz). Często uczestniczył w licznych konferencjach zagranicznych, wygłaszając podczas nich referaty. Wiele wartościowych publikacji ukazało się w uznanych w środowisku czasopismach socjologicznych, np. w „Kulturze i Społeczeństwie” czy w „Polish Sociological Review”.

Był wszechstronnym dydaktykiem, wykladał m.in. na kierunku Międzynarodowe Stosunki Polityczne przedmiot „Ochrona praw człowieka”, na kierunku Socjologia przedmiot „Prawa człowieka i mniejszości społecznych”, na zaocznych studiach socjologicznych – socjologię pracy, prowadził seminarium magisterskie i licencjackie na kierunku Socjologia, na Zaocznych Studiach Ekonomicznych dla Inżynierów – socjologię ogólną.

Jak wyraźnie wynika choćby z powyższego krótkiego przeglądu dorobku, zainteresowania Piotra Tobery były szerokie. W swych badaniach i analizach teoretycznych poruszał zagadnienia związane z ekologią, transformacją systemu społecznego w Polsce, wielonarodowymi korporacjami, zrównoważonym rozwojem, konfliktami społecznymi, procesami globalizacji i prawami człowieka. Piotr był świetnym kolegą, a dla nas przyjacielem. Często spotykaliśmy się z nim oraz jego żoną Janiną i toczyliśmy dyskusje na różne tematy, naukowe, polityczne i etyczne. Piotr kochał naturę, stąd jego zainteresowania ekologią. Prywatnie był pasjonatem

---

pszczoł, które hodował, ale i obserwował, znał ich życie społeczne i dzielił się z nami swoimi spostrzeżeniami. Był niezwykle wnikliwym obserwatorem przemian społecznych w Polsce, ale także zmian w zakresie klimatu i środowiska. Tworzył podwaliny dzisiejszej socjologii ekologicznej oraz zainteresowania tą problematyką w innych dyscyplinach.

Krzysztof T. Konecki  
Waldemar Dymarczyk